

Mirjams flugt er som en af bogens kapiteloverskrifter ”*Det nødvendige vidnesbyrd*”. Mellem citaterne fra Christoffer Rosenløv Stig Christensens samtaler med Mirjam er der fine redegørelser for den aktuelle historiske sammenhæng. Forfatterens litteraturliste bag i bogen viser, at han har sat sig godt ind i de baltiske forhold under krigen, og hans forklarende

afsnit passer godt ind mellem Mirjams udtalelser. I Danmark blev næsten alle jøder reddet til Sverige under krigen, og bogen er et vidnesbyrd om, at også blandt danske jøder i dag er der nogen, som har en anden historie end de fleste andre. Store dele af den historie deler de med resten af Europas jøder.

Janina Katz

Endnu ikke allerede

Rosinante, 2013

Af Esther Kvetny Jarløv

Janina Katz kræver næppe en nærmere præsentation for Rambams læsere. En af dansk poesis ’grand old ladies’, med stor betydning for dansk kulturliv. Født i Polen i 1939 og flyttet til Danmark i 1969, hvor hun siden har skrevet et væld af romaner, fortællinger, noveller og digte på dansk.

I 2012 førte dette en nominering til Nordisk Råds Litteraturpris for digtsamlingen *Skrevet på polsk* med sig. Janina Katz er altså i dag en moden og erfaren kvinde. Denne modenhed afspejles i høj grad i hendes seneste digtsamling *Endnu ikke allerede*, som udkom i maj 2013.

Læseren følger i digtene forfatteren gennem hendes liv. Det er som om Janina Katz i digtsamlingen ønsker at gøre op med sin fortid med alt, hvad den indeholdt af kærlighed, sorg og ikke mindst oplevelser med døden. Hvor modenhed og alderdom ofte kan virke tyngende i et forfatterskab, er dette langt fra tilfældet i denne digtsamling. Her får vi snarere præsenteret et livsforløb på en enkel og forståelig

måde. Janina Katz giver læseren på både humoristisk og melankolsk vis en dyb indsigt i en erfaren kvindes lange liv. Katz’ forfatterskab er stærkt præget af hendes jødiske baggrund, hvilket også kan opleves i denne digtsamling blandt andet i digtet:

”Et barns bøn for ‘Sepp’ Müller”:

*Kære hr. Gud!
‘Sepp’ har slået min far ihjel,
fordi min far var jøde.*

*Giv ham, kære Gud,
den længste evighed
i helvede.*

*Lad ham blive ved
med at slå min far ihjel
og ikke kunne
slå ham ihjel.*

Tak.

Sproget i digtsamlingen er enkelt, kækt og intenst, og man får som læser en fornemmelse af, at Janina Katz har rensset det for alt det, der er unødvendigt. Der er skåret helt ind til benet, og kun det vigtigste står tilbage. Det føles på den måde, som at hver enkelt linje i digtene er altafgørende for det opgør, der finder sted i digtsamlingen.

Digtsamlingen er meget kort. Kun lidt over 40 sider, og som læser hungrer man efter mere efter det sidste punktum. Det er en smuk, intens og moden digtsamling, Janina Katz denne gang har leveret. Sidste linje i digtet "Om et øjeblik" beskriver fornemt den fornemmelse, man som læser sidder tilbage med efter at have gennemgået en kvindes livserfaringer: at man skal huske at "give livet et kys".